

LA GRAFOLOGIA

La lletra i la psicologia

Treball de recerca

Nom i cognoms: Itziar Zubiaurre Alias

Curs: 2n Batxillerat C

Data: Divendres, 13 de gener del 2016

Tutor: Joan Benet

Institut: IES F.X. Lluch i Rafecas

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	6
1.1 Objectius i hipòtesis	8
MARC TEORIC	10
2. QUE ÉS LA GRAFOLOGIA?	10
3. CAMPS ON S'UTILITZA LA GRAFOLOGIA	10
3.1 En la teràpia psicològica	10
3.2 En la selecció del personal	10
3.3 En la medicina i la salut	11
3.4 En la orientació laboral	11
3.5 En l'escriptura infantil	12
3.6 En les investigacions judicials i el peritatge grafològic	13
4. HISTÒRIA DE LA GRAFOLOGIA	14
4.1 Inici i evolució	14
4.2 Escoles de la grafologia	16
5. LA GRAFOLOGIA INFANTIL	19
5.1 Significat dels dibuixos	20
6. PROCÉS DE L'ESCRITURA EN UN NEN	23
6.1 Primera etapa	23
6.2 Segona etapa	28
7. ESTRUCTURA DE L'ESCRITURA	30
7.1 La mida de l'escriptura i l'autoestima	30
7.2 Correspondència a nivell psicològic de les mides de l'escriptura	31

7.3 Creixent o decreixent	33
7.4 Velocitat	33
8. LA SIGNATURA I RÚBRICA	34
9. LA DISGRAFIA	35
10. NENS ESQUERRANS	37
MARC PRÀCTIC:	
11. ANALISIS DE DIBUIXOS	40
11.1 Subjecte 1	41
11.2 Subjecte 2	43
11.3 Subjecte 3	45
11.4 Subjecte 4	47
11.5 Subjecte 5	49
11.6 Subjecte 6	51
11.7 Subjecte 7	53
11.8 Subjecte 8	55
11.9 Subjecte 9	57
11.10 Subjecte 10	59
11.11 Subjecte 11	61
11.12 Subjecte 12	63
11.13 Subjecte 13	65
11.14 Subjecte 14	67
11.15 Subjecte 15	69
11.16 Subjecte 16	71

12. CONCLUSIONS	73
13. BIBILOGRAFIA I WEB GRAFIA	75
14. AGRAÏMENTS	76

ÍNDEX D'IL·LUSTRACIONS

Figura 1. Zones destacables en l'escriptura	7
Figura 2. Ploma en un paper.	8
Figura 3. Mauricio Xandró	9
Figura 4. El dibuix reflecteix l'anima	10
Figura 5. Grafologia en l'estudi de personalitats	11
Figura 6. Signes de malaltia en l'escriptura	12
Figura 7. Grafologia i orientació laboral	12
Figura 8. Mostra de dibuix infantil	13
Figura 9. Grafologia ajuda a la policia forense	14
Figura 10. Huarte de Sant Joan	15
Figura 11. Escripura antiga	16
Figura 12. Max Pulver	16
Figura 13. Jean Hipólito Michon	17
Figura 14. Girolamo Moretti	19
Figura 15. Dibuix infantil	20
Figura 16. Dibuix on predomina el color vermell	21
Figura 17. Dibuix on predomina el color taronja	21
Figura 18. Dibuix on predomina el color blau	22
Figura 19. Dibuix on predomina el color verd	30
Figura 20. Aspectes importants de l'escriptura	34
Figura 21. Moltes signatures	35
Figura 22. La disgrafia	35

Figura 23. La disgrafia	36
Figura 24. Manera incorrecta d'escriure un esquerrà	37
Figura 25. Manera incorrecta d'escriure un esquerrà	38
Figura 26. Nena realitzant el dibuix lliure	52
Figura 27. Nen realitzant el dibuix lliure	54
Figura 28. Nena realitzant el dibuix lliure	62
Figura 29. Nen realitzant el dibuix lliure	72

1. INTRODUCCIÓ

El meu tema de treball de recerca és la grafologia infantil. Per arribar a fer aquest tema he passat per diferents etapes:

Jo, des de sempre, he tingut claríssim que el meu treball de recerca havia d'anar sobre la dislèxia. Tinc dislèxia i em semblava una bona manera d'aprendre sobre el tema, em motivava poder fer el treball sobre això. El problema va començar quan el meu tutor em va preguntar de què volia fer el treball. Jo molt convençuda vaig respondre de la dislèxia, i ell em va respondre que aquest tema ja estan fet i que n'hauria d'escollir un altre.

Aquí va començar la meva gran preocupació. Al contrari de molta gent no tenia pla "B", no tenia una segona idea, no tenia ni idea de què el podia fer i, el més important no trobava cap tema que em motivés. El treball de recerca és un treball a què has de dedicar moltes hores i, si no em motivava, començava malament.

Una vegada vaig acceptar que el tema estava fet, que no podia fer el treball del que jo volia, vaig decidir buscar més temes. El treball l'havia de fer sí o sí, així que vaig començar a ser optimista amb el tema, vaig començar buscant temes de treballs de recerca per internet. Veritablement, hi havia bastants bones idees, però cap m'acabava de fer el pes; cap era el suficientment bona per a fer un treball de recerca.

Fins que un dia la meva mare, em va proposar aquest tema: la grafologia. La meva primera reacció va ser preguntar què era. Una vegada m'havia explicat que era l'estudi de la personalitat de la lletra, em va començar a interessar molt el tema. Vaig sentir curiositat de buscar informació a internet, i m'agradava. Sentia curiositat per, com a través de com una persona escriu, pots arribar a saber si és un noi o una noia, si és optimista o pessimista, si està alegre o trist... Sentia curiositat per com cada lletra que escrivim significa una cosa diferent.

Aleshores em vaig adonar que aquest tema podia estar bé, molt bé. Tenia quasi segur que aquest seria el meu treball, ho vaig veure segur quan es repetia la pregunta: De què fas el treball de recerca? I en respondre la grafologia, igual que jo dues setmanes abans, la pregunta era: Què és això? En aquell moment vaig decidir que el meu treball

seria sobre la grafologia, perquè m'agradava, em motivava a aprendre més sobre el tema, m'interessava i perquè la gent hem de saber com es diu l'estudi de la lletra.

Vaig començar a fer recerca per trobar tota la informació possible sobre la grafologia. En aquesta recerca vaig tenir la sort de trobar per internet informació sobre el centre *+grafo*, situat a Vilanova i la Geltrú i dirigit per la grafòloga Sra. Anna Lopez i Lopez, i em vaig posar en contacte amb ella. Vam quedar, i em va oferir altruïstament ajuda per realitzar el treball. Anna Lopez em va fer veure que la grafologia en sí, és un tema molt ampli, i calia buscar alguna manera de concretar-lo.

Així que vam començar a buscar aspectes de la grafologia que em poguessin agradar o interessar més. L'Anna Lopez em va començar a parlar de la grafologia infantil, i com en un futur en vull dedicar al món de l'educació de nens petits, em va semblar un tema molt emocionant. A més, que també pogués saber coses sobre la personalitat d'un nen de tres any a partir de com dibuixa em va semblar fascinant.

Així que va arribar el moment de començar el treball i amb ell va arribar l'hora de posar objectius: El primer objectiu que em vaig proposar va ser descobrir diferents àmbits on pot ser útil la grafologia, el segon si que un nen sigui esquerra pot influir en que presenti més dificultats a l'aprenentatge que els dretans, i l'últim objectiu que em vaig proposar va ser investigar que volia dir cada color en els dibuixos d'un nen. I per últim la hipòtesis: a través dels dibuixos dels infants i estudiant tant el seu traç com els colors que emprava podem descobrir trets de la personalitat del nen i en cas que fos necessari utilitzar eines per la seva reeducació.

Fig. 1 Zones destacables en l'escriptura
Font: Internet

2. QUE ÉS LA GRAFOLOGIA?

La grafologia prové de la composició de dos mots grecs: «grapho» que significa escriptura, i «logos» que vol dir coneixement. Per això entenem la grafologia com la disciplina que estudia la personalitat d'un individu a través de la seva escriptura. La grafologia no tracta d'estudiar, ni l'estil d'una persona en el moment de redactar, ni la riquesa del seu vocabulari, sinó el que expressa la persona a través de la forma i l'organització de la lletra.

És important destacar que la grafologia no és una ciència, per molt que la major part de la població cregui que sí, encara que utilitza mètodes. I es basa en mètodes científics que fan que pugui arribar a una conclusió totalment vàlida. La grafologia és un estudi exacte. Però per concretar més, direm que la grafologia és una pseudociència que s'encarrega de l'estudi i la interpretació dels grafismes per tal de descobrir el caràcter de l'autor, les emocions, les seves tendències, el seu estat de salut, etc., entre altres factors que determinen el que realment és. Aquesta tècnica, serveix d'auxiliar en camps molt variats, com la medicina, el dret, la psicologia, la criminologia, la selecció personal...

A més, és un dels tests de personalitat més eficaços que existeixen. Aquests tipus de test són una sèrie de proves que es realitzen per poder conèixer molt millor al subjecte analitzat. La principal diferència d'aquests tests de personalitat amb la grafologia perquè aquesta sigui millor tenim que la grafologia té una aplicació senzilla. Per exemple, el subjecte analitzat no té perquè està present en el moment que el grafòleg l'estigui analitzant.

Cal dir que quan s'està analitzant un manuscrit s'està veient l'aquí i l'ara de la persona. Per tant, la grafologia no té la possibilitat, encara, de preveure, endevinar o profetitzar fets que encara han de passar. Perquè hi ha gent que creu que és una tècnica també endevinatòria o el que és el

Fig. 2 Ploma en un paper.
Font: Internet

mateix, alguna cosa semblant a la cristal·lomància. Potser algú pensa que escrivint unes poques línies i fent una signatura sobre el paper, és possible veure què passarà en un futur proper, però és important aclarir des d'un principi que l'estudi de la grafologia en cap cas podrà ajudar a endevinar el futur.

També podem dir que la grafologia és una de les millors tècniques per saber la personalitat d'un individu per bàsicament tres raons:

- La grafologia és un sistema còmode. Tant per la persona que realitza l'estudi o anàlisi grafològic, com per la persona analitzada.
- La grafologia no menteix. És a dir, que si tu apliques diferents mètodes, o l'apliquen diferents persones, el resultat final ha de ser el mateix.
- Aquesta tècnica permet adquirir un profund coneixement, tant de les coses positives del caràcter, com les negatives. És com una radiografia de la personalitat.

Mauricio Xandró, és un grafòleg molt important. Va ser un dels primers grafòlegs de la història. Ell diu que el grafòleg només aspira a penetrar en el caràcter de les persones i el seu comportament, sense altra aspiració que ajudar els homes que compleixin el més antic dels desitjos de la humanitat: conèixer-se.

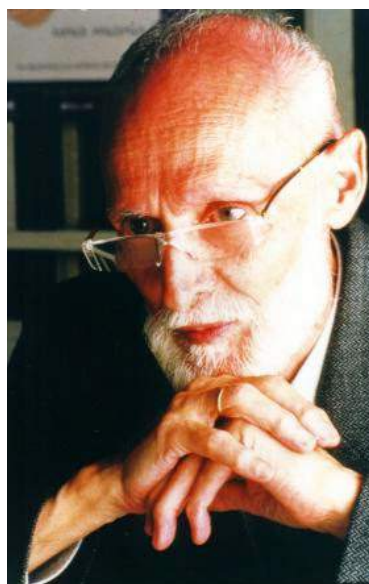

Fig. 3 Mauricio Xandró
Font: Internet

3. CAMPS ON S'UTILITZA LA GRAFOLOGIA

La grafologia la podem utilitzar en diferents camps, ja que és una eina de treball, una tècnica, un gran complement, que s'utilitza en molts camps per diferents funcions.

3.1 EN LA TERÀPIA PSICOLÒGICA:

La grafologia és molt útil en camps com la psicologia, ja que permet veure quina és la relació que estableix la persona amb l'entorn. Tan sols amb un manuscrit del pacient, l'especialista pot conèixer amb tot detall la seva personalitat i detectar els canvis que experimenta al llarg de la psicoteràpia, així com també els seus trastorns emocionals, la seva ansietat, els seus mecanismes de defensa, el seu grau de adaptació. Gràcies a la interpretació de la escriptura de l'individu, pot intuir els problemes que hem de solucionar perquè pugui desenvolupar totes les seves capacitats.

Fig. 4 El dibuix reflexa l'anima
Font: Internet

3.2 EN LA SELECCIÓ DEL PERSONAL:

En el món laboral, la grafologia, és un dels mètodes més utilitzats. Ajuda a escollir el millor candidat per a un lloc de treball de nova creació i ajuda a establir quina es la persona que reuneix les millors condicions, tan tècniques com de personalitat per adaptar-se al lloc de treball. És de gran ajuda a l'hora d'escollir entre possibles candidats a ocupar un lloc vacant, a promocionar-se internament en una mateixa empresa, o per formar grups de treball segons les compatibilitats que hi hagi entre ells. Aquesta tècnica determina la capacitat intel·lectual i laboral de la persona; també és útil per detectar problemes emocionals i de relació que interfereixin en el rendiment

del treballador i en el seu ambient laboral. Potser beneficiós que el grafòleg col·labori amb el professional de recursos humans de l'empresa. Tot i que s'han de tenir en compte alguns aspectes com que l'examen no té per què ser decisiu a l'hora de valorar a la persona i guiar-se per les dades personals i el currículum que presenta.

Fig. 5 Grafologia en l'estudi de personalitats
Font: Internet

3.3 EN LA MEDICINA I LA SALUT:

En el món de la salut, alguns autors parlen de la grafopatologia . És evident que una persona amb tremolors a les mans deixarà trets evidents em els seus escrits. El que nosaltres ja no ens sembla tan clar és que una malaltia de pulmó o ronyó, com altres autors defensen, també ho faci, es a dir, que detectin alteracions somàtiques abans que es materialitzin.

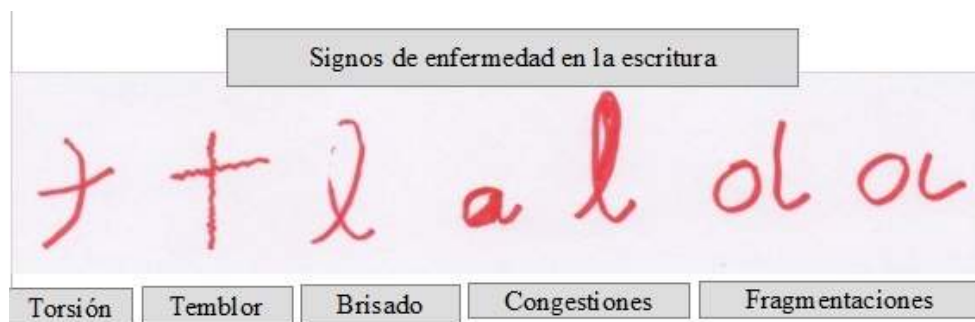

Fig. 6 Signes de malaltia en l'escriptura
Font: Internet

3.4 EN LA ORIENTACIÓ LABORAL:

Moltes vegades el professional que s'encarrega de l'elaboració de la selecció del personal ha de tenir en compte la personalitat de qui no sap encara quin és el seu treball o activitat professional o artística que més s'adapta a la seva manera de ser, també ha d'estudiar les motivacions.

Per exemple una persona molt extravertida, inquieta i comunicativa pot deprimir-se si ha de treballar des d'un despatx tancada on realitzi comptabilitat. Seria més feliç si

treballés com a comercial o es dediqués a les relacions públiques. Podria ser al contrari una persona que se sent còmoda treballant amb un programa preparat abans, que li agrada treballar sota uns horaris fixos i un programa determinat de treball, serà feliç en un despatx, amb la seva pròpia taula i realitzant feina que una

Fig. 7 Grafologia i orientació laboral
Font: Internet

altra persona li podrien semblar molt rutinària i avorrida al cap del temps. És important que una persona se senti a gust amb el que fa, tant per el seu rendiment laboral i professional om per la seva pròpia autoestima i felicitat personal. En el món laboral els beneficis no han de ser solament econòmics.

3.5 EN L'ESCRITURA INFANTIL:

És la part més important del meu treball. Més endavant tractaré aquest punt a fons però ara en faig cinc cèntims. Pot ser molt interessant observar l'escriptura infantil i la seva evolució (grafologia infantil o paidografia), ja que el nen és un ésser en creixement constant, fonamentalment emocional. L'observació addicional del seu estat d'ànim. Per als pedagogs i educadors és molt útil per conèixer millor la personalitat dels seus alumnes i detectar possibles problemes emocionals que interfereixen en el seu desenvolupament.

Fig. 8 Mostra de dibuix infantil
Font: Internet

Moltes vegades una escriptura distorsionada es deu al mal ús del llapis o del bolígraf. No són pocs els nens que a causa de un mal aprenentatge han patit problemes d'inseguretat a l'hora de socialitzar-se o, simplement una mala imatge que pot repercutir negativament en la seva vida d'adult. Per això, combatre a temps aquests

problemes és important per reduir símptomes que poden repercutir en la vida d'un nen. Si un nen té alteració a l'hora d'escriure es pot millorar ensenyant-li la manera correcta d'agafar el bolígraf i el llapis, així com ensenyar a escriure correctament, primer sobre pautes dels quaderns de cal·ligrafia i després creant el seu propi estil

3.6 EN LES INVESTIGACIONS JUDICIALS I CRIMINALS I EL PERITATGE

GRAFOLÒGIC:

En el món judicial la grafologia pot ser utilitzada per determinar l'estat psicològic de la persona i s'utilitza sovint en casos de custòdia de fills per separació o en casos de malalties mentals. La perícia judicial cal·ligràfica es una especialitat molt concreta que deriva de la grafologia; no analitza, però, el caràcter o la psicologia de la persona.

Determina l'autenticitat d'un escrit o signatura si han estat fets o no per la mateixa persona. No tots els grafòlegs són perits cal·ligràfics. L'estudi d'aquestes tècniques són molt útils per aquelles persones que treballen en comissaries i jutjats, ja que permet detectar la personalitat delictiva i centrar les indagacions en un sospitós o en un altre. Aquests són alguns dels usos de la grafologia tot i que també és pot utilitzar a l'hora de trobar la compatibilitat entre les parelles, per identificar obres d'art.

Fig. 9 Grafologia ajuda a la policia forense
Font: Internet

4. HISTÒRIA DE LA GRAFOLOGIA

4.1 INICI I EVOLUCIÓ

Existeixen nombroses referències i cites antigues que indiquen la inquietud per la interpretació del caràcter de les persones, i ja Aristòtil i Demetrio van anticipar que l'escriptura revelava el caràcter. El sistema de la Grafologia actual va ser creat per l'abat francès Juan Hipòlit Michón (1806 - 1881), qui va escriure el primer tractat de grafologia que dóna nom de ciència.

L'acte d'escriure constitueix una expressió simbòlica del Geist, d'un tot. I o bé les lleis relatives a dita expressió són vàlides o no ho són. En el segon cas, tant la teoria com la pràctica de la grafologia són una ximpleria. I si són vàlides, cap investigació fragmentària i parcial podrà reafirmar o contradir significativament l'estudi de l'escriptura com a gest expressiu d'un tot.

Durant l'edat moderna va haver un grafòleg molt important, Huarte de Sant Joan que era Metge i filòsof espanyol. En la seva obra Examen d'enginyers per a les ciències s'esmenta "la diferència d'habilitats en els homes, i el gènere de lletres que a cadascun li correspon en particular". Es tracta d'una obra precursora de la psicologia diferencial, l'orientació professional i l'eugenesia. També fa interessants aportacions a la Neurologia, Pedagogia, Antropologia, Patologia i Sociologia.

Fig. 10 Huarte de Sant Joan
Font: Internet

Al segle XIX, destaquen els estudis de l'Abat Flandrin i del seu deixeble Jean Hippolyte Michon.

Gairebé al començament del segle XX Crepieux Jamin la va sistematitzar i perfeccionar. Va publicar ABC de la Grafologia on elabora un llistat d'espècies gràfiques i de cadascuna fa una minuciosa descripció, mostra la seva relació amb la personalitat i les exemplifica amb diversos escrits de persones conegudes, com Rousseau, Montesquieu i Beethoven. Considera l'escriptura com un tot, pel que no es poden interpretar les

característiques del grafisme de forma aïllada sense atendre al conjunt. Considera que les variables gràfiques han d'interpretar-interrelacionant entre si. També introdueix el concepte de "harmonia" relatiu a l'equilibri dels trets gràfics, que interpreta com a indicador d'equilibri de la personalitat. I, classifica les característiques gràfiques en gèneres, espècies i maneres, i estableix un conjunt de lleis i principis que en gran mesura continuen sent utilitzats pels grafòlegs actuals.

La grafologia és possiblement tan antiga com la pròpia escriptura. Dins de la grafologia podem trobar tres etapes principals:

- 1. L'etapa pictogràfica:** Va tenir molta importància durant el Neolític. Aquesta etapa esta composta de pictogrames. Els pictogrames son signes que representen objectes, escenes i persones. Això servia, perquè així les persones es podien entendre sense necessitat de compartir o entendre la mateixa llengua. Aquesta etapa va acabar i va donar lloc a l'etapa ideogràfica.
- 2. L'etapa ideogràfica:** Aquesta etapa consta de la repetició constat de caràcters que representen una idea. En aquesta etapa no es va utilitzar els sons fonètics. Aquesta etapa va acabar donant lloc a l'última etapa, l'etapa fonètica.
- 3. L'etapa fonètica:** Aquesta etapa consta del resultat de les altres etapes desenvolupades. Tracta sobre representar cada so amb un caràcter i que és pot utilitzar per desenvolupar diferents llengües.

Els inicis de la grafologia depenen del lloc: Per exemple, a Xina en el segle IV a.C ja es considerava l'escriptura com a qualsevol sagrat, reservat només a alguns elegits; en canvi, a Grècia una de les ressenyes històriques va aparèixer sobre el 297 a.C de la mà d'un saví pensador grec Demetri de Fal·lera, a qui se li atribueix aquesta certa sentència: "La lletra expressa l'ànima"; també se sap que Aristòtil, va mostrar molt d'interès per les connexions entre la personalitat i l'escriptura.

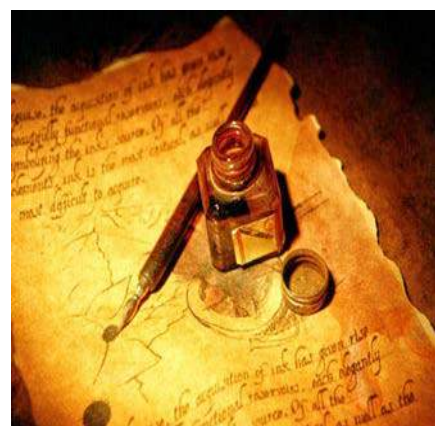

Fig. 11 Escripció antiga
Font: Internet

4.2 ESCOLES DE LA GRAFOLOGIA

Les principals escoles de la grafologia que podem trobar:

Escola Suïssa o Simbòlica:

El seu principal representant és el psicòleg i grafòleg Max Pulver. Va ressenyar la importància de la representació del comportament de la persona en un text escrit. Els text d'un escrit simbolitza el "jo social" i la firma simbolitza el "jo íntim". Desenvolupa el simbolisme de l'espai i temps aplicat a l'escriptura denominats: camps gràfics o vectors gràfics.

Fig. 12 Max Pulver
Font: Internet

- **Camps gràfic:** És l'espai físic sobre el qual es pot escriure
- **Vectors gràfics:** Són cada una de les parts iguals, resultant de la divisió del camp gràfic amb dues línies imaginàries.
  - El punt central representa l'emotivitat.
  - La zona superior simbolitza l'espiritual, la creativitat, el suprem...
  - La zona inferior indiquen els impulsos instintius i materialistes.
  - La zona de l'esquerra personalitza els conceptes del passat, la mare, la família, les normes i els costums.
  - La zona dreta representa el futur, la part social, els projectes i les iniciatives.

Escola francesa o mímica:

Tan Jean Hipólito Michon com Jules Crepieux-Jamin van desenvolupar l'Escola dels Signes aïllats, que pretenia relacionar elements específics de l'escriptura amb trets de la personalitat. Crepieux-Jamin va ser l'iniciador del moviment científic de la Grafologia. Segons Jamin, l'escriptura es divideix en 7 espècies i aquestes espècies es subdivideixen alhora en 181 maneres o gèneres gràfics. Els grans grups de trets son: mida, forma

Fig. 13 Jean Hipólito Michon
Font: Internet

pressió, direcció, velocitat,

continuitat i ordre.

Julian de Ajuariaguerra, va ser l'impulsor dels avanços en la Grafomètrica de les Escales aplicades a la Grafologia infanto -juvenil. És qui concreta i aferma científicament l'escala sobre la qual es basen un gran nombre d'investigadors en nens i adolescents.

Escola clàssica italiana o intuitiva –contrastada:

La seva màxima representació va ser el pare Girolamo Moretti, italià i frare franciscà. Dotat d'una gran intuïció, arribava a captar aspectes profunds de la personalitat del escrivà, essent aquestes captacions espontànies, corroborades i contrastades posteriorment per donar-li un valor racional i científic.

Va desenvolupar un mètodes per facilitar la transmissió i l'assimilació. Per a Moretti, cada gest és l'expressió visible i controlable de la singularitat psicossomàtica de la persona. Considera l'escriptura el reflex de l'escrivà. Considera l'home com una unitat dinàmica i no pas estàtica.

Fig. 14 Girolamo Moretti
Font: Internet

Caracteritza el seu propi mètode grafològic amb la distinció dels signes en:

- **Substancials:** Allò genèric, allò heretat, el temperament
- **Modificants:** Factors externs, el caràcter
- **Accidentals:** L'experiència de la vida que formen i alteren l'equilibri en la seva integritat individual.

El signes i les seves combinacions el porten a enquadrar cada grafisme en 3 aspectes fonamentals:

- **Pressió:** Són les variacions del to i el ritme
- **Gest gràfic:** És la síntesi singular d'un moviment espontani únic de cada escrivà
- **Gest fugitiu:** És la projecció de les més característiques i automàtiques actituds individuals

És mèrit del gran grafòleg italià que la Grafologia arribés al vertader valor científic.

Escola alemanya o emocional:

Té una visió geoestàtica en la percepció global de grafisme. S'entén l'escriptura com una unitat.

L'escriptura és l'únic moviment que permet un traç durador, essent la seva varietat infinita.

- Estudia l'inconscient personal.
- Principi: Dubta la ment, dubta la mà.
- Quan s'escriu transmetem les emocions a través de la mà.

Escola argentina o emocional:

El seu principal representant va ser Curt Honroth, nascut a Alemanya i que posteriorment es va instal·lar a Argentina.

Escola profunda espanyola:

- La lletra la componen elements conscients formadors i elements inconscients deformadors.
- Els primer moviments són més conscients que els últims.
- Es bastant menys el que escrivim conscientment que el que escrivim inconscientment

5. LA GRAFOLOGIA INFANTIL

La escriptura és un dels tests projectius més complets. És una prova natural i espontània que aporta molta informació mitjançant signes gràfics per la qual es projecta la personalitat de qui escriu. La grafologia infantil és un branca de la ciència de la grafologia centrada en el coneixement humà i destinada a l'estudi del desenvolupament emocional i grafomotriu de nens i adolescents. A través dels trets de l'escriptura d'un nen es poden conèixer les seves característiques i, així es poden prevenir possibles trastorns de personalitat i corregir problemes de lectoescriptura com és el cas de la dislèxia. També s'utilitza la grafologia per resoldre problemes cognitius i afectius detectats en l'escriptura dels nens, modelant el seu caràcter i respectant la seva personalitat.

La grafopsicologia infantil en el món educatiu és molt important ja que esta centrada a orientar i a proporcionar una gran quantitat d'informació en la detecció i el tractament de trastorns escripturals que es manifesten al llarg de l'etapa escolar. La grafologia pot millorar el rendiment escolar a través de la reconducció de l'escriptura. Si un nen aprèn una grafia composta per lletres intel·ligents i ràpides, pot presentar millora en l'estudi. Un nen que presenta manca d'atenció i altres alteracions del caràcter, normalment presenta una lletra il·legible i desordenada.

Fig. 15 Dibuix infantil
Font: Internet

5.1 SIGNIFICAT DELS DIBUIXOS A TRAVÉS DELS COLORS

Si un nen en un dibuix utilitza més un color o un altre, és molt important perquè pot tenir diverses interpretacions, si pinta amb un color potser positiu, i si pinta amb un altre potser negatiu. El color que ell utilitzi determinaran que ens inclinem cap a una interpretació o una altra.

Quan parlem sobre la influència dels colors no parlem sobre el seu efecte estètic o decoratiu. El que ens interessa del dibuix és el missatge que es dona el inconscient o el conscient. És indiferent si fa servir bé els colors, és a dir, pot pintar el tronc d'un arbre blau que això no és l'important.

Ara explicaré la importància de cada color en el dibuix:

- **El vermell:** És el primer color que el nen aprèn a distingir. El nen que és capaç de fer servir perfectament aquest color pot voler dir que la seva naturalesa és energètica i que té un esperit esportista, o també podria ser un nen amb molta agressivitat, que pot arribar a ser destructiva. Perquè aquest color representa la sang, la vida i és un color molt actiu.

Si a més el vermell, va junt amb el negre s'haurà d'interpretar amb cert discerniment, perquè el negre anul·la al vermell, i potser un nen que no és gens agressiu, però el dia menys pensat ho començarà a ser, perquè té agressivitat a dins.

Fig. 16 Dibuix on predomina el color vermell
Font: Elaboració pròpia

- **El groc:** Aquest color és representa el coneixement, la curiositat i l'alegria de viure. El nen que fa servir aquest color moltes vegades acostuma a ser més expressiu que la resta dels nens. És de naturalesa generosa, extravertit, optimista i molt ambiciós.
És un nen que aconseguirà les seves metes amb facilitat, ja que és el seu potencial és molt gran. Quan el groc és realment excessiu, tenim un nen que li

agrada planificar el seu temps amb suficient antelació. És molt exigent amb ell mateix i amb els demes.

- **El taronja:** El taronja fet a partir del groc i el vermell, està entre els color més brillants. Expressa una necessitat de contacte social i públic. El nen que en els dibuixos hi ha bastant color taronja, prefereix novetat, i les coses que es realitzen de manera rapida. És diverteix dels jocs en grup, en els que pot demostrar el seu esperit d'equip i de competència, sobretot si te algun poder i potser líder.

És un nen impacient per naturalesa, a qui no li agraden els jocs que exigeixen concentració i observació. Tan els seus gestos com és seu llenguatge són molt ràpid fins i tot podríem dir precipitats.

Fig. 17 Dibuix on predomina el color taronja
Font: Elaboració pròpia

Fig. 18 Dibuix on predomina el color blau
Font: Elaboració pròpia

- **El blau:** és l'últim color que el nen és capaç de distingir. Simbolitza pau, harmonia i tranquil·litat. El nen que prefereix el blau abans que qualsevol altre color en esta dient que és un nen introvertit, que prefereix anar al seu propi ritme. Els seus amics seran poc nombrosos i ocasionals. La energia del color blau és suau i tranquil·la.
- **El negre:** Aquest color està moltes vegades mal interpretat, sobretot pels pares del nen, normalment s'associa amb mals pensaments, com amb la maldat. Quan en realitat el negre sol expressa l'inconscient, tot allò que no veiem. El nen que fa servir molt el negre expressa confiança en si mateix. Quan el negre va acompanyat del blau podem estar davant d'un nen depressiu.

- **El verd:** Aquest color representa la naturalesa. Té el mateix efecte que les fulles dels arbres. Reflexa curiositat, el coneixement i el benestar. El nen que utilitza sovint aquest color indica certa maduresa per la seva edat. Compren coses que li expliquen, i després gaudeix explicant-li a altres nens per si mateix.

Fig. 19 Dibuix on predomina el color verd
Font: Elaboració pròpia

- **El rosa:** Aquest color pot expressar que vol expressar coses agradables i fàcils. El seu costat positiu és que aquest nen es adaptable és senzill establir contacte amb ell. El costat negatiu és la seva vulnerabilitat davant les situacions menys agradables.
Aquest nen li agrada ser nen, les condicions que té ser petit, i li agradaria ser-ho el màxim de temps possible, això és negatiu a l'hora de tenir alguna responsabilitat per molt mínima que sigui.
- **El marró:** Aquest color està relacionat amb l'element terra, amb l'estabilitat, l'estructura i la planificació. El nen que fa servir sovint aquest color, té una gran seguretat amb ell mateix i es sent bé.
Quan el nen utilitza correctament aquest color ens està senyalant a un nen estable, i pacient per naturalesa, tot i que de reaccions una mica lentes.
- **El gris:** Quan el nen utilitza aquest color oscil·la entre ho desconegut i ho conegut. Està passant per un període de transició té un peu en el futur, i un altre en el passat. I a més li falta seguretat en ell mateix. Aquest nen té una tendència en pensar excessivament en coses del passat.

6. PROCÉS D'APRENTATGE DE L'ESCRITURA EN UN NEN

Dins de la evolució de la escriptura de cada en trobem quatre etapes, des de la etapa que el nen ja es capaç de començar a relacionar formes, i comença dibuixar algun gargot, després va la segona etapa, que el nen ja es capaç de copiar traços que li ensenyen, i és comença a poder veure la seva personalitat a través dels dibuixos. La tercera etapa que ja podem analitzar l'escriptura del nen , és probablement una de les etapes més important perquè és quan el nen comença a ser capaç d'escriure i es veu mes clar la seva personalitat. Finalment, la quarta etapa serveix per acabar de concretar la personalitat de la persona a través de la mida de la seva lletra, que es el que mes pot variar segons la tercera etapa.

6.1 PRIMERA ETAPA

En aquestes taules podem veure millor el desenvolupament de l'escriptura que fa el nen en cada etapa:

PRIMERA ETAPA: EL GARGOT Des de 1 ½ anys fins els 3 anys
<p>El nen en aquesta edat es troba en un moment que comença a relacionar les persones i les coses.</p> <p>Això li permet realitzar molts descobriments per futurs aprenentatges:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✍ Formes ✍ Figures ✍ Escriptura
<p>En aquesta etapa els avenços són importants quant a la motricitat.</p> <p>Adquireix coneixements que li seran de molta utilitat en el seu procés evolutiu.</p>
<p>Aconsegueix controlar més la motricitat i enriquiment de la motricitat fina corresponents als dits de la mà.</p>
<p>En el pla dels coneixements apareixen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✍ La imitació ✍ La comunicació ✍ Esquemes de representació ✍ Coneixement de la realitat

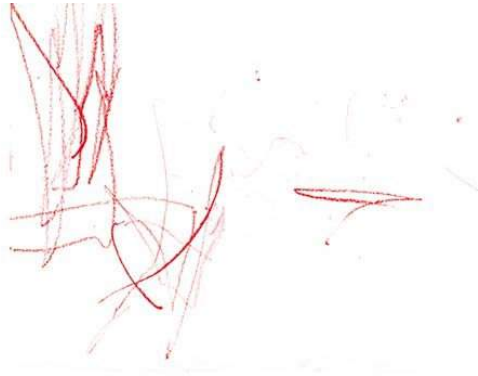
A partir de l'1 ½ fins 2 anys

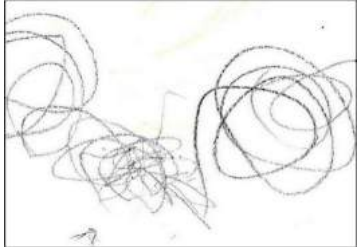
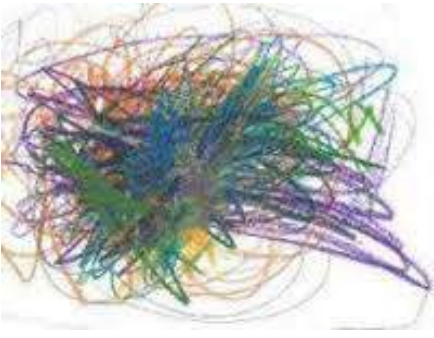
- ✍ S'expressa mitjançant traços sense intenció figurativa: gargots.
- ✍ Plaer en executar una activitat gràfica i que produeix una descàrrega motora.

Etapa des de 1 ½ fins 3 anys (Lowenfeld i Brittain)

- ✍ El gargot és desordenat
- ✍ Presenta les següents característiques:
  - Els traços no tenen una direcció concreta.
  - Dificultat en el control dels moviments.
  - No intenta representar la realitat.
  - Els primers traços no tenen sentit i no sap tot el que podria fer amb ells.
  - No centra la seva atenció en els gargots:
    - Mira cap a l'altre costat.
    - Deixa que el llapis es mogui pel paper.
- ✍ Gaudeix de la sensació d'energia que li causa aquesta activitat.
- ✍ Gaudeix del gargot com a moviment i com a registre d'una activitat cinestèsia.
- ✍ Els gargots els realitza per plaer més que no pas per un objectiu concret, per la qual cosa es comença a percebre la personalitat.

Valoració de les parts del dibuix:		
Situació en el pla: <ul style="list-style-type: none"> ✍ Esquerra ✍ Dreta ✍ Centre ✍ Zona superior ✍ Zona inferior 	Mida: <ul style="list-style-type: none"> ✍ Molt gran ✍ Gran ✍ Normal ✍ Petita ✍ Molt petita 	Forma: <ul style="list-style-type: none"> ✍ Angle ✍ Corba ✍ Mixta
Pressió: <ul style="list-style-type: none"> ✍ Molt forta ✍ Forta ✍ Normal ✍ Fina ✍ Dèbil 	Cohesió: <ul style="list-style-type: none"> ✍ Traços fets en un sol cop ✍ Traços fets en diverses vegades 	
INTERPRETACIÓ DEL GARGOT		
Característica del Nen	Gargot	
Tímid i Introvertit	<ul style="list-style-type: none"> ✍ Situat a l'esquerra del paper ✍ Mida petita 	

<p>Extravertit i sociable</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✍ Situat a la dreta del paper ✍ Mida gran
<p>Amable i afectuós</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✍ Forma arrodonida
<p>Irritable</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✍ Forma angulara ✍ Pressió molt forta

<p>Vitalitat</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✍ Pressió molt forta: <ul style="list-style-type: none"> ○ Gran vitalitat ○ Irritabilitat ○ Problemes de motricitat ✍ Pressió forta: <ul style="list-style-type: none"> ○ Bona vitalitat ✍ Pressió intermitja: <ul style="list-style-type: none"> ○ Vitalitat normal ✍ Pressió fina : <ul style="list-style-type: none"> ○ Timidesa ○ Poca energia ✍ Pressió dèbil: <ul style="list-style-type: none"> ○ Problemes de vitalitat
<p>Decidit, vitalista i bona capacitat motriu</p>	<p>✍ Traç continu</p>
<p>Indecís, manca de vitalitat i baix to motor</p>	<p>✍ Traç executat en diverses vegades</p>

6.2 SEGONA ETAPA

SEGONA ETAPA: REPRESENTACIÓ DE LA REALITAT De 4 a 6 anys						
<p>El nen fa la primera representació de la figura humana a partir del cercle Posteriorment va afegint braços, peus i fins i tot trets facials Segons Mauricio Xandró, el nen dibuixa així perquè se sent rodó, semblant al rostre dels adults (els que veu enfront d'ell i des del bressol). Hi ha la possibilitat que el cercle simbolitzi l'egoisme i els seus desitjos d'atreure cap a ell l'afecte, els objectes, etc.</p>						
Del 4 -5 anys	Inicia l'aprenentatge d'allò que serà l'escriptura: <ul style="list-style-type: none"> ✍ Traça pals que donaran pas a les primeres lletres ✍ Afegeix els pals als seus dibuixos 					
	Interpretació:	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;">Cercle</td> <td style="width: 50%;">Papa i mama</td> </tr> <tr> <td>Quadrat i triangle</td> <td>La casa, la seva llar</td> </tr> </table>	Cercle	Papa i mama	Quadrat i triangle	La casa, la seva llar
		Cercle	Papa i mama			
		Quadrat i triangle	La casa, la seva llar			
☐ Identificació amb l'espai en general ☐ Identificació espai restringit = paper						
<p>✍ NO ÉS POSSIBLE FER L'ESTUDI GRAFOPSICOLÒGIC a aquesta edat, ja que encara copia traços que li ensenyen</p> <p>✍ SI QUE ES POT FER:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Valoració dels traços mitjançant: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Situació en el pla ▪ La seva mida ▪ La pressió ▪ La forma ▪ La velocitat ▪ La cohesió 						
						
<p>Aquests elements amb el contingut dels dibuixos ens proporcionen un coneixement bastant aproximat de la personalitat del nen</p>						

Totes aquestes taules, amb la teoria detallada de l'evolució de les etapes d'escriptura d'un nen segons la seva edat, les he aconseguit posant-me en contacte amb la grafòloga Anna Lopez Lopez, que son d'un estudi que ella mateixa ha realitzat, a l'estudi +grafo, de Vilanova i la Geltrú.

7. ESTRUCTURA DE L'ESCRITURA

Són els elements clàssics amb els quals es pot donar a l'escriptura aspectes completament diferents i fins i tot totalment oposats.

7.1 LA MIDA DE L'ESCRITURA I L'AUTOESTIMA:

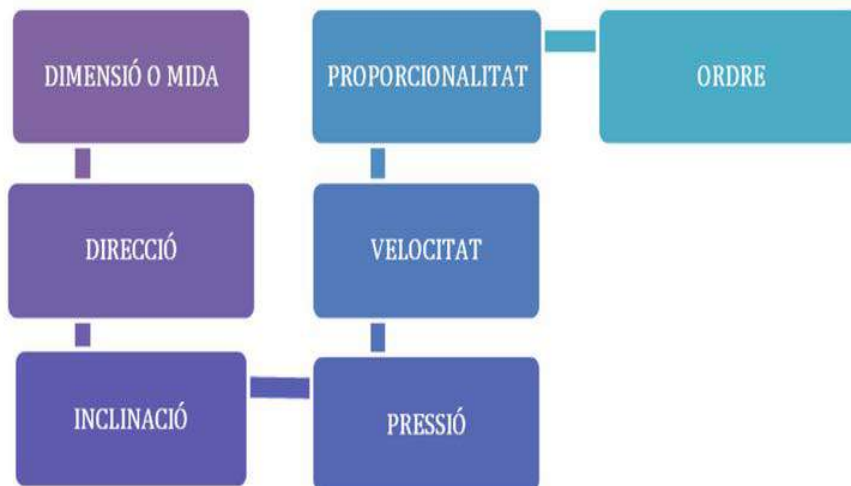

Fig. 20 Aspectes importants de l'escriptura
Font: Internet

Una de les coses que ens diu la mida de l'escriptura, a més d'altres conceptes que veurem a continuació, és el grau com ens valorem, en què ens tenim en consideració. Com puc saber quina és la mida de la meua escriptura? Doncs el primer que es necessita és conèixer que en les lletres existeixen diverses parts que s'han de mesurar:

- **L'oval:** Correspon a la part central o cos central de la lletra (seria la part rodona de la lletra "a" minúscula per exemple) i es mesura en mil·límetres seguint la inclinació de la lletra, tal i com veurem més endavant.
- **Les crestes:** Són les parts superiors de les lletres (seria el traçat de la lletra "l" minúscula, o el bucle superior de la lletra "f" minúscula). Les mesurarem igualment seguint l'eix central segons la inclinació de la lletra.
- **Els peus:** Són les parts inferiors de les lletres (corresponen, per exemple, al traçat de la lletra "j" minúscula o al traçat del bucle inferior de la lletra "f" minúscula). Per descomptat, el mesurarem seguint les mateixes directrius anteriorment esmentades.

Finalment, cal considerar i mesurar de manera independent les MAJÚSCULES. I les mesurarem completes. Doncs bé, quan les lletres mesuren en els seus cossos centrals entre 2,5 i 3,5 mil·límetres estem parlant d'escriptura de mida normal. Entre 3,5 i 4,5 mil·límetres parlem d'escriptura gran. Per sobre dels 4,5 mil·límetres, l'escriptura és molt gran. Per contra, l'escriptura petita mesurarà entre 1,5 i 2,5 mil·límetres i es considera molt petita per sota de 1,5 mil·límetres.

7.2 CORRESPONDÈNCIA A NIVELL PSICOLÒGIC DE LES MIDES DE L'ESCRITURA:

És l'extensió i els sortints del grafisme, en la descripció gràfica la classificació més freqüentés:

- **L'escriptura MOLT GRAN:** Ens parla d'una persona que té un excessiu concepte de si mateixa i corre el perill de caure en l'orgull, en la vanitat. És també molt corrent en persones que tracten de compensar una inseguretat o complex d'inferioritat donant una imatge totalment oposada. De vegades darrere d'un vanitós s'amaga un gran tímid, una persona que pateix tant per la seva inseguretat que tracta d'evitar que se li noti. D'altra banda, serà també una persona que enfrontarà les qüestions de man era molt global, sense entrar en detalls.
- **L'escriptura GRAN:** És compatible amb persones amb un alt concepte de si mateixes i tendència al contacte amb els altres, extrovertides i que tendeixen a resoldre els problemes globalment però amb bona organització en el seu treball.
- **L'escriptura NORMAL:** És la típica de les persones que es veuen com són, que és valoren en la seva justa mesura sent conscients de les seves possibilitats, de les seves virtuts i defectes (que tots tenim de tots dos). Són persones amb un nivell equilibrat d'extraversió introversió i que s'acosten als temes que els envolten tenint en compte tant la seva globalitat com els detalls (sense perdre-hi, però sí en la seva justa mesura).
- **L'escriptura PETITA:** És típica de persones que necessiten major autoconfiança, que no tenen un gran concepte de si mateixes. Es tracta de persones introvertides, poc donades al tracte social en sentit ampli-, detallistes,

minucioses, callades, observadores, de gran prudència i de poques paraules (però precises normalment). De vegades podem trobar també aquesta escriptura en persones gèssives.

- **L'escriptura MOLT PETITA:** Reflecteix un cas extrem d'introversió. Es tracta generalment de persones en extrem observadores i detallistes, molt minucioses, fins i tot massa. En un sentit negatiu, aquesta escriptura tan petita pot estar reflectint angoixa a nivell psicològic i sol donar-se en persones avaricioses o, si més no, poc despreses.
- **Augments bruscos de mida:** De vegades ens trobem que al llarg d'un cos d'escriptura apareix un augment bruscat de grandària, normalment en una determinada lletra i només en ella. En aquests casos estem davant d'una persona que pot presentar autèntiques explosions en la seva emotivitat, normalment en sentit negatiu, explosions d'un geni difícilment controlat o que, per no ser correctament canalitzat, que surt en el moment i de la manera menys adequada i inesperada; són persones que corren el perill de ser massa agressives i violentes.

7.3 CREIXENT O DECREIXENT:

Són dos conceptes clarament identificables i totalment oposats. En el cas de l'escriptura creixent ens trobem amb un tipus de lletra que va augmentant la seva grandària al llarg de cada paraula (vegeu la il·lustració que incloem com a exemple gràfic). En canvi, en el cas d'una escriptura decreixent la grandària de la mateixa es va fent menor al llarg de la paraula.

- **Creixent:** La correspondència psicològica d'aquestes característiques és la següent: aquells que tenen certa tendència a la ingenuïtat i una gran capacitat de sorpresa. Sol tractar-se de persones bondadoses i confiades, de vegades massa, podem dir que necessitarien ser una mica més analítiques, més crítiques.
- **Decreixent:** Quant a les persones la escriptura és decreixent cal dir que la seva grafia es correspon amb personalitats on predomina l'observació i l'anàlisi prudent. Solen ser persones amb gran capacitat de judici crític que poden arribar, en casos extrems, a la desconfiança.

7.4 VELOCITAT:

És la celeritat amb què es traça un escrit. La velocitat és el resultat de la destresa o pràctica d'escriure i per contra la inexperiència de l'escriptent es manifesta per la lentitud. No obstant això, la lentitud pot ser fingida d'una persona que domina la conducta d'escriure. El que no pot passar és que un inexpert imiti la destresa o l'habilitat d'execució gràfica de l'expert.

8. LA SIGNATURA

La signatura és l'escriptura, abreujada o no, del nostre nom. Cada persona decideix si apareix amb un o dos cognoms, o només amb el nom de pila, i també si rubrica o no. Pot o no ser llegible i és habitual que vagi evolucionant al mateix temps que la persona.

Representa la intimitat personal. La rúbrica és un dibuix inconscient, proper a la signatura, que normalment acompanya i simbolitza els mecanismes psicològics de defensa, sota els quals es protegeix la nostra intimitat.

Parlem de signatura quan ens referim, bàsicament, al conjunt de signatura i rúbrica.

Fig. 21 Moltes signatures
Font: Internet

Si entrem en el detall de l'anàlisi grafològica és quan ens podem fixar que ens referim a cadascuna d'elles i les separem.

La signatura és molt important en el món de la grafologia, i en conjunt en l'escriptura. És important saber que el conjunt d'un breu text amb la firma es consolida molt més la finalitat d'anàlisi que no pas amb la signatura sola, ja que no ens podem guiar d'un sol exemple. Podem dir que necessitem els dos elements, text i signatura, per treballar de manera fiable. L'opinió que podem donar serà verbalment (mai per escrit) i fent-ho

amb precaució i amb reserves, ja que són habituals les contradiccions que de manifest signatura i escriptura.

La nostre signatura està relacionada amb el nucli de la mateixa: la identitat personal. La signatura representa el sentiment real de percepció pròpia i autovaloració que el propi l'individu vol per a si i que desitja per a un mateix. És a dir, la signatura és una síntesi del que és i del que vol ser cada persona i ho fa a través de la signatura. L'estudi de la signatura mai s'ha de fer aïllat, i el grafòleg ho ha de fer a partir d'una mostra obtinguda de text i de la signatura per realitzar un estudi "científic", per analitzar-lo i treure hi les conclusions oportunes.

9. DISGRAFIA

La Disgrafia és manifesta principalment amb l'escriptura. La disgrafia és una dificultat per coordinar els músculs de la mà i del braç, en nens que són normals des del punt de vista intel·lectual i que no pateixen deficiències neurològiques severes. Aquesta dificultat impedeix dominar i dirigir el llapis per escriure de forma llegible i ordenada.

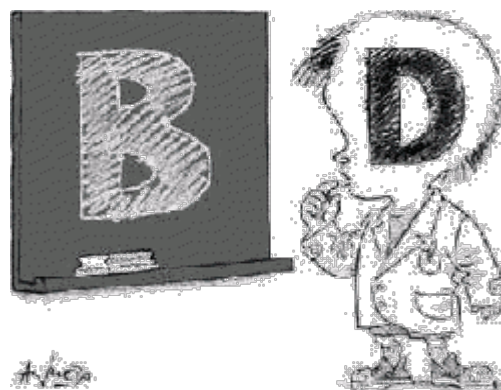

Fig. 22 La disgrafia
Font: Internet

En l'escriptura infantil és pot observar de diferents alteracions gràfiques:

- **L'ordre de la pàgina:** Conjunt gràfic brut, mala distribució dels espais entre lletres, paraules o línies, línia base molt ascendent o molt descendent, etc.
- **La qualitat del traç:** Traç deficient amb pals arquejats i tremolors, lletres ,olt retocades, angulositats en les tres zones (crestes, ovals o peus), zones mal diferenciades (en crestes, ovals o peus de les lletres), etc.
- **La forma i la proporció:** Lletres mal formades, escriptura massa estreta/comprimida o massa estesa, escriptura , molt gran o molt petita, diferències en la mida de la lletra, etc.

La disgrafia és una escriptura il·legible, irregular i amb dificultats per lligar adequadament les lletres. Presentació tensió i rigidesa en la realització del gest gràfic, la qual cosa li produeix dolor, cansament i l'escriptura es manifesta lenta i maldestra. Els hàbits com la postura corporal, la posició del braç, colze i mà, la prensió oi la col·locació del full durant l'acte de l'escriptura són normalment inadequats. I per últim la manca d'automatització i seguretat en el traç, el que origina uns grafismes insegurs i tremolosos.

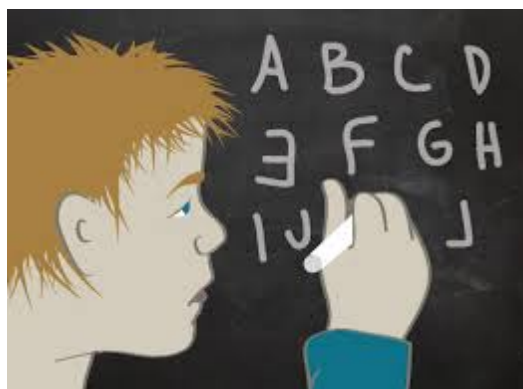

Fig. 23 La disgrafia
Font: Internet

10. NENS ESQUERRANS

L'escriptura només és possible a partir d'un cert nivell d'organització de la motricitat, d'una fina coordinació dels moviments i d'una possible activitat d'aquests en totes les direccions de l'espai, direm que l'escriptura, activitat convencional i codificada, és el fruit d'una adquisició i aquesta serà possible a partir d'un cert grau de desenvolupament intel·lectual, motor i afectiu.

Ens podem presentar en la seva escriptura tots els components d'una disgrafia desenvolupada per mals hàbits adquirits en la primera etapa i amb una manca de tècniques adequades que li permetin evolucionar en el pla escriptural amb tota normalitat.

El nen esquerrà rebutja les tasques escrites, mostrant una escriptura lenta, maldestra i retocada, retrocedint al que acaba d'escriure i fins i tot, de vegades, repassant les lletres, observant-ne atròfies en la major part de les lletres i també irregularitats. Totes aquestes manifestacions venen acompanyades d'un intens dolor a l'espatlla, braç i mà a conseqüència de la posició incorrecta del seu cos a l'hora d'escriure.

El nen esquerrà tapa el que escriu a mesura que la seva mà va escrivint. Aquesta dificultat provoca tota una sèrie de conductes compensades que no estan sempre adaptades a les circumstàncies podem triar, quan el paper està recte davant d'ell, entre:

- Crispar l'espatlla, apropant el seu braç.
- Inclinar-se a la dreta per arrossegar el seu braç i progressar sense massa crispació.
- Romandre recte, sense crispar-se, malgrat llavors "escombra" la línia amb la seva mà.

Fig. 24 Manera incorrecta d'escriure un esquerrà
Font: *Elaboració pròpia*

Posició de la mà d'un nen esquerrà:

Tenint en compte que la posició de la mà de l'esquerrà en l'escriptura és sempre difícil, és necessari saber quina es la que li ocasiona menys trastorns: la posició millor serà, doncs, la que convingui més a cada nen, la que li permeti escriure més ràpid i millor i amb un mínim esforç i cansament.

Podem trobar dos tipus de posicions dels nens esquerrans:

- **Mà per sota de la línia:** Aquesta és la posició més freqüent de totes. Cal tenir en compte que la mà no està verdaderament per sota de la línia sinó en posició de "escombrat", posició de la mà en paral·lel a la línia base l'escriptura, passant per sobre d'allò que ha escrit.

- **Mà per sobre de la línia:**

Tenim l'avantbraç paral·lel a la línia i la mà en flexió més o menys pronunciada. Generalment, aquesta posició de la mà esquerra per sobre de la línia, es inadequada en edats mes avançades, ja que

Fig. 25 Manera incorrecta d'escriure un esquerrà
Font: Elaboració pròpia

es pròpia de les primeres etapes. És molt important que en el traspàs d'una posició d'escombrat a la de per sota de la línia, s'intenti acomodar-se en la posició per sota de la línia per això cal tenir en compte que no s'assumeix com un hàbit.

Perfils o drets de l'alumne esquerrà:

- Són nens alegres, socials, participatius, moguts, s'esforcen en els treballs a l'aula, són responsables i són pràcticament igual d'atents que els distrets, solen ser constants, ordenats, autònoms, callats, però també destaquen per no finalitzar les seves tasques escolars dins de l'aula, són creatius i tornen a presentar contradiccions, és a dir, són segurs i insegurs, també son submisos,

introvertits, hiperactius, tolerants, passius, amb una autoestima baixa i solen mostrar-se tensos i en alguna ocasió agressius.